

Критерієм ефективності кожної конкретної моделі зрештою можуть виступати тільки якість та обсяг бюджетних послуг, наданих населенню. Різні країни вирішують проблему вибору моделі бюджетних відносин по-різному. Проведений аналіз засвідчив, що ефективність системи міжбюджетних відносин визначається не ступенем централізації/децентралізації бюджетної системи, не наявністю чи відсутністю регулюючих податків, не частками доходів/витрат центрального уряду, не обсягом і способами надання фінансової допомоги, а чітко встановленою та збалансованою системою всіх цих чинників, які точно відповідають особливостям держави.

Література:

1. Андрущенко В.Л., Данілов О.Д. Податкові системи зарубіжних країн: Навчальний посібник. – К.: Комп'ютер прес, 2004. – 300 с.
2. Тютюрюков Н.Н. Налоговые системы зарубежных стран: Европа и США. – М.: Дашков и Ко, 2002.
3. Хорст Риссе. Політика у сфері оподаткування і регулювання доходів: зрівнювання федеральних та регіональних інтересів. Система і досвід Німеччини / Фонд “Україна – США”. Програма сприяння парламентам України – 4 с.
4. Чернова О.В. Податкове стимулювання інноваційної діяльності // Економіка та держава. – 2007.

Гаценко С. В.,

Одеський національний політехнічний університет

ШЛЯХИ ЗМІЦНЕННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

У світовій економіці у 2008 р. розгорнулася найглибша після Великої депресії фінансово-економічна криза. Основними причинами її виникнення стали: криза на ринку іпотечних кредитів США, зростання обсягу спекулятивних операцій з деривативами, нестабільність світового валютного ринку, підвищення світових цін на енергоносії і продовольство.

Світова економічна криза значною мірою вплинула на розвиток економіки України. Згідно даних Державного комітету статистики, в I кварталі 2009 р. ВВП країни скоротився на 20,3 %, що є одним із найгірших показників економічної динаміки в цей період у світі. Все більша кількість промислових підприємств потребують термінової допомоги з боку органів влади й науки, які повинні створити механізми запобігання банкрутству, що забезпечать

керованість кризовими ситуаціями та процесами. За даними експертів, найуразливішими до світової фінансової кризи виявилися підприємства, які працюють на експорт (металургія, транспортне й аграрне машинобудування), а також на споживчий сектор (виробництво автомобілів). Вже в серпні 2008 р. вони зменшили виробництво прокату більш як на 20 %, унаслідок зниження попиту та падіння цін.

Виходячи зі статистичних даних, слід зазначити, що сучасний стан вітчизняних промислових підприємств характеризується, по-перше, швидким вимиванням оборотних коштів через неможливість отримання короткострокових кредитів на оптимізацію поточної діяльності, а також замороженням програм розвитку; по-друге, масовими порушеннями платіжних зобов'язань; по-третє, скороченням обсягів виробництва через зменшення попиту зовнішніх та внутрішніх ринків; по-четверте, масовими звільненнями або відпустками за власний рахунок працівників, скороченням робочих змін.

До чинників, які посилили кризову ситуацію на промислових підприємствах відносяться: незадовільна постановка роботи на ринку, нездатність товару успішно конкурувати з іншими товарами, що знаходяться на ринку, неефективна маркетингова політика, несвоєчасне оновлення асортименту товарної продукції; брак інновацій та раціоналізаторства; дефіцит у фінансуванні; відсутність або незадовільна робота відділів планування, аналізу, інформаційного забезпечення, контролю; великий обсяг капіталовкладень із тривалим терміном окупності; відсутність стимулів праці у працівників підприємства. Загалом усі названі причини кризи досить тісно взаємопов'язані і становлять складний комплекс причинно-наслідкових зв'язків. Ці та інші чинники, діючи в різних напрямках, призводять до руйнування організаційного, економічного і виробничого механізму функціонування підприємства.

За таких умов керівництво підприємствами має забезпечити розробку антикризових заходів. Їх розробка повинна бути комплексною, спрямованою на формування оптимального портфеля антикризових заходів, а саме: зменшення витрат; збільшення надходження коштів; проведення реструктуризації кредиторської заборгованості; проведення реорганізації або реструктуризації підприємства, вдосконалення його організаційної структури та корпоративного управління, формування портфеля технологій виробництва відповідно до умов кризового стану ринку, коригування збутової політики і менеджменту персоналу. Варто доповнити перелік цих методів різними видами диверсифікації, а саме, диверсифікації продукції, ринків збуту і всієї діяльності підприємства.

Кризовий стан компанії вимагає від менеджерів проведення низки нетрадиційних заходів, використання в управлінні методів і підходів, які значно відрізняються від управління в звичних, стабільних, умовах. Необхідність зміцнення конкурентних позицій українських компаній на міжнародних ринках

зумовлює пошук адекватних моделей їхнього розвитку та запровадження відповідних форм і способів організації діяльності як на національній, так й на світовій економічній арені. Одним з найперспективніших напрямів вирішення поставленої проблеми є реалізація моделі зовнішнього розвитку в форматі створення транснаціональних компаній за участю українських експортоорієнтованих підприємств.

В умовах обмеженості доступу до економічних та фінансових ресурсів, загострення конкурентної боротьби та повільної «вичерпаності» внутрішніх можливостей досягнення стратегічних цілей, компанії все частіше використовують форми та методи зовнішнього розвитку, серед яких найпоширенішими залишаються операції злиттів та поглинань, формування стратегічних альянсів, створення спільних підприємств, формування міжнародних та регіональних мереж.

Слід визнати, що існує ряд перешкод на шляху до формування українських транснаціональних структур: нестабільність економічної та політичної ситуації в державі; нерозвиненість законодавчої бази у питаннях статусу та діяльності транснаціональних корпорацій; потужна конкуренція з боку існуючих світових ТНК, які є лідерами у більшості галузей; низька конкурентоспроможність української продукції (переважно внаслідок високої енергомісткості); відсутність відповідної науково-технічної, інноваційної бази, яка б могла конкурувати з технологіями іноземних ТНК; порівняно низький рівень менеджменту; висока «тінізація» економіки; великий податковий тягар; високий рівень інфляції тощо.

Таким чином, в умовах, коли інтеграційні процеси стають невід'ємною частиною господарського життя кожної країни, необхідним елементом успішного економічного розвитку держави є активізація міжнародної економічної діяльності, поглиблення міжнародних економічних зв'язків між провідними компаніями, інтенсифікація міжнародної торгівлі. У сучасному світі саме транснаціональні корпорації активно впливають на економічне, політичне і соціально-культурне життя країн та залишаються одним з найважливіших чинників впливу розвинених держав на інші регіони.

Гридіна О. Г., аспірант.

Рада національної безпеки і оборони України,

Інститут проблем національної безпеки

ОЦІКА СТАНУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ЯК ЗАСІБ КОНТРОЛЮ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

В умовах стрімкої глобальної інтеграції зростають не тільки взаємозв'язки між державами, але й стає більш жорсткою міжнародна конкурен-